

A Médiatanács 169/2013. (I.30.) számú határozatának kivonata

A tényállás:

A Médiatanács hatósági ellenőrzést folytatott le az MTM-SBS Televízió Zrt. médiaszolgáltató TV2 adóján 2012. november 7-én 6 óra 55 perces kezdettel sugárzott „Mokka” és a 2012. november 7-én 6 óra 30 perces kezdettel, valamint 7 órai kezdettel közzétett „Tények” című műsorszámával kapcsolatban.

Mokka c. műsorszám tartalma:

A Médiaszolgáltató a „Mokka” című műsorszámot III. korhatár-kategóriába sorolta, és 12-es piktogrammal látta el, így módon „tizenkét éven aluliak számára nem ajánlott” minősítést kapott. A műsorszám többek között Szita Bence meggyilkolásának ügyével foglalkozott. A műsorvezető a börtönökben kialakult hierarchiáról és a gyilkos feltételezett lelkiállapotáról beszélgetett a meghívott kriminológussal, majd következő vendégét, egy gyermekvédelmi szakembert az áldozat családi hátteréről és a gyermekelhelyezés nehézségeiről kérdezte.

Nyereményjáték a Mokka c. műsorban:

A műsorszámban 6:57:24-6:57:73, 8:20:12-8:21:08, 8:33:04-8:34:10, valamint 8:53:49-8:54:32 között kerül sor a szavazás tárgyának, eredményének ismertetésére és a nyeremények bemutatására az alábbiak szerint:

Műsorvezető: *„Mai kérdésünk, Ön szerint mi lehetett Szita Bence meggyilkolásának indítéka?”*

Mokka1-féltékenység

Mokka2-elmezavar1

Mokka3-pénz

A feltételezések szerint bérgyilkosság történt, arról lehetett olvasni a sajtóban, hogy a mostohaanyja kétszázezer forintot fizetett azért a hajléktalan férfiaknak, hogy eltegyék Bencét láb alól, ahogyan ő fogalmazott. A választott szavazatának kódját a 06-30-30-30-300-s alapdíjas sms számra várjuk. A véleményüket pedig írják meg a 17630-as számra, folytatjuk a Mokka-t.”

...

8:54:11

„Ha szavaznak, 2 nyerhetnek, mutatom a nyereményeket.”

A képernyőn megjelent, valamint a műsorszámában elhangzott tájékoztatás szerint a napi nyeremény egy darab páros belépő a Game On video játék kiállításra a WAM Design centerbe, a heti nyeremény egy két főre szóló két éjszakai kikapcsolódás a hajdúszoboszlói Hotel Délibába voltak. A voksolásra a műsorszám során több alkalommal is buzdították a nézőket, illetve a nyereményeket is bemutatták; a szavazás eredményéről a nézők nem kaptak tájékoztatást.

Tények c. műsorszám:

A 2012. november 7-én közzétett „Tények” című hírműsorszám 06:33:14-06:36:58 és a 07:13:20-07:14:39 között adásba került szegmenseiben a meggyilkolt gyermekét gyászoló édesanya nyilatkozott érzéseiről gyermeke elvesztését követően. A sírva nyilatkozó anyát szerepeltető bejátszás informatív tartalommal nem bírt, nyilatkozata a téma feldolgozása, a nézők tájékoztatása szempontjából relevanciával nem rendelkezett.

7:13:20-7:14:39 A műsorszámban a „Tények” című hírműsorszámban korábban, 2012. november 6-án közzétett riport került bemutatása, miközben a képernyőn 7:33-kor megjelent a felirat, miszerint a nézők a nyugalom megzavarására alkalmas riportot látnak.

Narrátor: *„Teljesen megtörve beszélt a 11 éves Bence édesanyja fia meggyilkolásáról.”* Eközben az áldozat kitakart fényképe volt látható.

Ezek után az áldozat anyja sírva elmondta: *„És kínlódtok, szenvedtek, ma megnéztem, mert meg kellett nézmem.”*

Majd a gyanúsított édesanyja szerepelt az összeállításban, arcát kitakarták: *„Nyugtatókkal, meg a párom is, nem mással, mással nem megy.”*

Narrátor: *„Ezt már P. Erika, a fiú megölésével gyanúsított nő anyja mondja, a rendőrök szerint a mostohaanyja.”* Ekkor a felvételeken a rendőrök kíséretében lehetett látni a gyanúsítottat, akit a felvételeken piros körrel jelöltek meg, miközben a szereplő személyek arcát kitakarták. *„Kétszázezer forintért bérelt fel két embert, hogy közösen megöljék, majd elássák a holttestet.”*

Narrátor: *„Az időse nő szerint lánya jó anya, aki nemcsak a saját gyermekét, hanem a vele egyidős Bencét is nagyon szerette, órákon keresztül hallgatták ki a rendőrök.”* Eközben az áldozat képe kitakart szemmel volt látható.

Berlik Zoltán ügyvéd: *„Ezt a vallomását ő elég hosszan, több oldalon keresztül, több órán át meg is tette, ez egy mindenre kiterjedő, részletes, a saját bűnösségére is utaló beismerő vallomás.”*

Narrátor: *„A nő a rendőrök szerint két társával brutálisan meggyilkolta a kislányt, az egyik társa, a gyanú szerint, ez a kopasz férfi volt, ő információink szerint többek között verekedésért, és nemi erőszakért korábban 30 évet ült.”*

Narrátor: *„A nő másik társa a gyanú szerint ez a férfi volt, ellene korábban a bíróság távollattási végzést rendelt el, azért, mert megverte a feleségét és a lányát, információink szerint a férfinak viszonya volt Bence mostohaanyjával.”* A képeken a gyanúsított egy autóból pizsamában szállt ki, majd kezét fogott a stáb egyik tagjával.

A Médiatanács döntése:

A Médiatanács megállapította, hogy a médiaszolgáltató a 2012. november 7-i Mokka c. műsorszámának sugárzásával megsértette az Mttv. 9. § (5) bekezdésében, a műsorszám sugárzási időpontja és a nem megfelelő korhatár-jelzés alkalmazása miatt pedig az Mttv. 10. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakat, mely miatt 10.000.000 Ft bírság megfizetésére kötelezte a médiaszolgáltatót.

A Médiatanács megállapította, hogy a 2012. november 7-én sugárzott Mokka c. műsorszámban 6:57:24-6:57:53, 8:20:12-8:21:08, 8:33:04-8:34:10, valamint 8:53:49-8:54:32 között közzétett nyereményjáték tartalma kapcsán a médiaszolgáltató megsértette az Smtv. 14. § (1) bekezdésében foglaltakat, mely miatt a 12.500.000 Ft bírságot szabott ki.

A Médiatanács továbbá azt is megállapította, hogy a médiaszolgáltató 2012. november 7-én a Tények című műsorszámban 6 óra 33 perces, és 7 óra 13 perces kezdettel közzétett hírosszeállítás tartalma kapcsán megsértette az Smtv. 14. § (2) bekezdését. A Médiatanács az Smtv. 14. § (2) bekezdésében foglaltak megsértése miatt 500 000 Ft bírság megfizetésére kötelezte a médiaszolgáltatót.

A Médiatanács döntésének indokolása:

1. A gyermekek és kiskorúak védelméről szóló rendelkezések megsértése

A műsorszámban megjelenő kifogásolt műsorszegmensek rendkívül érzékeny témát és számos tisztázatlan körülményt vetettek fel. A kiskorú néző családdal kapcsolatos biztonságérzetében a feltételezett elkövető/felbujtó személye mellett zavart és félelmet kelthetett a meggyilkolt fiú kiegyensúlyozatlan családi háttere. A gyermekekben további

szorongást válthatott ki, hogy a riportok azt sugallták, a felnőttek megromlott kapcsolata vezethetett a fiú halálához. Bár a műsorszámokban közzétett összeállításokat mind a hír-, mind a magazinműsor a nyugalom megzavarására alkalmasnak minősítette, a téma verbálisan részletezett, erős érzelmi hatást kiváltó jelzőkkel tűzdelt bemutatási módja miatt („*kegyetlenül gyilkoltak, aztán elásták*”, „*brutálisan meggyilkolta*”, „*eltegyék Bencét láb alól*”) a félelmi reakciók intenzívebbek lehettek, és tartósabban fennmaradhattak a gyermekekben. A beszélgetések megnyugtató végkicsengése elmaradt, sem a szakértők, sem a műsorvezető nem tért ki arra, hogyan lehetett volna a családban fennálló konfliktust kezelni, más módon megoldani.

A Médiatanács határozatában hivatkozik a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.250/2006/6. számú és a 2.Kf.27.065/2004/3. sz. és a Fővárosi Bíróság 3.K.33902/2005/7. számú ítéletére.

A Médiatanács megállapította, hogy a műsorszámban 6 óra 56 perces kezdettel közzétett, a közelmúltban meggyilkolt 11 éves kisfiú, Szita Bence meggyilkolásával foglalkozó műsorszegmensekben a bűncselekménnyel összefüggésben megjelenő deviáns magatartásformák, szélsőséges konfliktusmegoldások, agresszív cselekmények nem megfelelő módon és körültekintéssel történő bemutatása, verbális részletezése indokoltá tette volna a „Mokka” című műsorszámnak az Mttv. szerinti magasabb, IV. korhatári kategóriába történő sorolását.

2. Az emberi méltóság tiszteletben tartására vonatkozó törvényi rendelkezés megsértése

A nyereményjátékban a tizenegy éves fiú halálával kapcsolatban feltett kérdés és az arra adható válaszok megfogalmazása és feltevése nélkülözött minden empátiát, a tragikus eseményt egy nyereményjáték apropójává téve a Médiaszolgáltató olyan magatartást tanúsított, mely negligálta az emberi méltóság alapvető értékét.

A Médiatanács a határozat indokolásában hivatkozik a 23/1990. (X. 31.), a 46/2007. (VI. 27.) és a 165/2011. (XII. 20.) sz. AB határozatokra, a Legfelsőbb Bíróság Kf.VI.38.474/2000/3. és a Kfv.IV.37.171/2011/4. számú ítéleteire, valamint „Az igazság ára” című műsorszámmal kapcsolatban a 748/2008. (IV. 29.) sz. ORTT határozatra és az „Alekosz – Szerelem a legfelsőbb szinteken” c. műsorszámhoz köthető 1044/2011. (VII. 19.) sz. határozatra.

A Médiatanács az ügy tárgyát képező esetben nem a személyhez fűződő jogok védelme, hanem a médiaszolgáltatás során elkövetett jogsértés megszüntetése érdekében lépett fel, a Médiaszolgáltató által közzétett műsorszegmensek kapcsán. A jelen határozat tárgyát képező műsorrészekkel kapcsolatban a hatósági fellépés indokát az jelenti, hogy a műsorszámok közzétételével a Médiaszolgáltató olyan alapvető normát hagyott figyelmen kívül, mint a kiskorúak emberi méltósághoz való joga, mely alapérték tisztelete a társadalmi élet és együttműködés egyik fő fundamentuma.

A Médiaszolgáltató a műsorában közzétett nyereményjátékkal egy gyermek, illetve családja tragédiáját kizárólag üzleti célokra, anyagi érdekeinek szem előtt tartásával, szenzációhajhász módon használta fel. Ez a médiaszolgáltatói magatartás önmagában alkalmas arra, hogy az emberi élet és – az ezzel elválaszthatatlan egységet képező – emberi méltóság sérthetetlen és feltétlen tiszteletet érdemlő értéként való elismerését kérdőjelezze meg. A tragédia ilyen körülmények között történt megjelenítése a közönséget szintén teljes empátiát és az emberi méltóság tiszteletét elutasító, azt teljes mértékben figyelmen kívül hagyó magatartásra ösztönözte. A vagyoni érdekek emberi méltóság „kultúrájának” tisztelete elé helyezésére ösztönző magatartás a Médiatanács álláspontja szerint az emberi méltóság intézményének védelme érdekében szintén indokoltá tette a hatósági fellépést.

A Médiaszolgáltató a műsorában közzétett nyereményjátékkal egy gyermek, illetve családja tragédiáját kizárólag üzleti célokra, anyagi érdekeinek szem előtt tartásával, szenzációhajhász módon használta fel. Ez a médiaszolgáltatói magatartás önmagában alkalmas arra, hogy az emberi élet és – az ezzel elválaszthatatlan egységet képező – emberi méltóság sérthetetlen és feltétlen tiszteletet érdemlő értéként való elismerését kérdőjelezze meg. A tragédia ilyen körülmények között történt megjelenítése a közönséget szintén teljes empátiát és az emberi méltóság tiszteletét elutasító, azt teljes mértékben figyelmen kívül hagyó magatartásra ösztönözte. A vagyoni érdekek emberi méltóság „kultúrájának” tisztelete elé helyezésére ösztönző magatartás a Médiatanács álláspontja szerint az emberi méltóság intézményének védelme érdekében szintén indokoltá tette a hatósági fellépést.

3. A kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek öncélú, sérelmes bemutatását tiltó törvényi előírás megsértése

A Médiatanács megállapította, hogy a műsorszámban szereplő anya felfokozott érzelmei miatt kiszolgáltatott lelkiállapotban került bemutatásra a műsorszámban, nyilatkozata műsorba szerkesztésére öncélúan, a nézők érzelmeinek fokozása céljából került sor. Közvetlenül a gyilkosság után az áldozat édesanyja rendkívül zaklatott állapotban volt, a fia halála okán feltörő érzelmeit nem tudta és nem is akarta leplezni, így vélhetőleg nem tudta nyugodtan és következetesen végiggondolni szereplése következményeit. A nyilatkozatot a hírműsorszámban a narráció is úgy kommentálta, hogy az anya teljesen megtörten nyilatkozott. Az Smtv. 14. § (2) bekezdése nem abban az esetben alkalmazandó, ha a médiaszolgáltató visszaél a műsorában szereplő önrendelkezési jogával. Az érintett rendelkezés alkalmazása független az önrendelkezési jog meglététől, illetve annak gyakorlásától. A médiahatóság számára a lényeg, hogy az édesanyját olyan állapotban ábrázolta, amikor egyértelműen megalázó, kiszolgáltatott helyzetben volt. Nehezen lehetne elképzelni olyan helyzetet, amely egy anyát ennél kiszolgáltatottabbá tesz, a Médiaszolgáltató pedig ezt a lelkiállapotát kihasználva készítette az informatív tartalommal egyáltalán nem bíró riportot, amely következményeinek felismerésére az anya nyilvánvalóan nem volt képes. Ez a bemutatás a médiaszolgáltató részéről ugyanakkor kétséget kizáróan öncélúnak is tekinthető, hiszen az édesanya szavai semmiféle többletinformációt nem tartalmaztak a gyilkossággal kapcsolatban – tehát eleve nem is szolgálhatták a közönség tájékoztatáshoz fűződő jogát –, hanem kizárólag gyermeke elvesztése feletti fájdalmát fogalmazták meg. Ez a fajta bemutatás, amely nem tekinthető a média tájékoztatási feladatának teljesítését célzó tevékenységnek, és amely megvalósítja az Smtv. 14. § (2) bekezdésében foglalt tényállás valamennyi elemét, az anya beleegyezésétől, vagy annak hiányától függetlenül jogsértő.

A Médiatanács az Mttv. 9. § (5) bekezdésének és 10. § (1) bekezdés c) pontjának megsértését jelen határozat meghozataláig négy alkalommal (110/2012. (I.18.), 321/2012. (II. 15.), 415/2012. (II. 29.) és az 581/2012. (III. 28.) számú határozatok) az Smtv. 14. § (1) bekezdésének megsértését pedig két alkalommal állapította meg (417/2012. (II. 29.) számú és a 722/2012. (IV. 18.) számú határozatok). Az Smtv. 14. § (2) bekezdését a Médiaszolgáltató korábban nem sértette meg.

A Médiatanács a hatályos szabályozási környezettel összhangban és a kialakított szankció-alkalmazási gyakorlatának megfelelően az Mttv. 187. § (3) bekezdésében foglalt jogkövetkezmények közül a bírság alkalmazása mellett döntött, mivel a vonatkozó jogsértések vonatkozásában e közjogi eszközt ítélte a legalkalmasabbnak arra, hogy a jogsértőt visszatartsa a jövőbeni jogsértések elkövetésétől. A Médiatanács úgy ítélte meg, hogy az egyedi ügyekben, az ügy sajátosságai mentén végrehajtott mérlegelés alapján megállapított, a jogsértésekkel arányos bírság kellő visszatartó erővel rendelkezik a további jogsértések tekintetében.